

Referat**Møte 07/2020**

Dato 1-2.12.2020, kl 09-16 og 09-15

Sted Teams (Abel 1 for interne)

Tilstede: Hanne Greiff Johnsen (Equinor, styreleder), Sandrine Benard (Miljødirektoratet), Tove Gabrielsen (UiAgder/UNIS), Alf Håkon Hoel (UiT), Vigdis Vandvik (UiB), Ellen Øseth (Norsk Polarinstitut), Camilla Brattland (UiT), Eivind Selvig (Civitas), Bjørn Samset (Cicero), Grete Hovelsrud (Nordlandsforskning) og Tor Eldevik (UiB)

Frafall: Bo Møllesøe Vinther (Københavns Universitet)

Observatører: Marit Nyborg (KLD) og Gørill Kristiansen (KD)

Tilstede fra Forskningsrådet:

Ivar Berthling (avdelingsdirektør), Christina Abildgaard (avdelingsdirektør), Ingrid Lomelde, Ingvild Marthinsen, Ingunn Borlaug Lid, Merethe Sandberg Moe og Malin Lemberget Lund (referent). Jon L Fuglestad deltok under sak 67, Ingerid Fossum deltok under sak 74 og Jon Børre Ørbæk deltok hele dag 2.

Sak PSKLIMPOL 63/20**Godkjenning av saklisten****Vedtak:***Saklisten godkjennes***Sak PSKLIMPOL 64/20****Referat fra styremøte 06/20, 4. november 2020****Vedtak:***Referatet godkjennes***Sak PSKLIMPOL 65/20****Spørsmål om habilitet**

Administrasjonen hadde før styremøtet mottatt oversikter over habilitet på sak 67 og 68 om søknadsbehandling. Styret ble også spurt om de hadde oppdaget ytterligere inhabilitet i møtet. Administrasjonen vurderte at det var tilstrekkelig antall styremedlemmer som ville være habile for behandling av disse to sakene. Søknadsbehandlingen var delt inn i pakker med flere vedtak for å lette søknadsbehandlingen. De inhabile medlemmene logget seg av møtet under hele, eller deler av søknadsbehandlingen.

Under sak 71 var Tor Eldevik og Tove Gabrielsen inhabile under diskusjon av mandat og prosess for evaluering av Arven etter Nansen.

Styret vurderte at det ikke var behov for noen habilitetsavklaring under sak 74, da nominasjon av kandidater til IASC arbeidsgrupper har vært en åpen prosess.

Vedtak:*Følgende medlemmer var inhabile under hele eller deler av sak 67**Søknadsbehandling POLARPROG – Effekter av endringer i Arktis:**Alf Håkon Hoel, Ellen Øseth, Grete Hovelsrud, Tove Gabrielsen, Vigdis Vandvik og Tor Eldevik*

*Følgende medlemmer var inhabile under hele eller deler av sak 68
Søknadsbehandling KLIMAFORSK – effekter av klimaendringer:
Camilla Brattland, Vigdis Vandvik, Ellen Øseth, Bjørn Samset, Grete
Hovelsrud, Tove Gabrielsen og Eivind Selvig*

*Følgende medlemmer var inhabile under sak 71 Prosess og mandat for
midtveiseevaluering av Arven etter Nansen:
Tor Eldevik og Tove Gabrielsen*

Sak PSKLIMPOL 66/20

Orienteringer fra styret og Forskningsrådet

[Vedtaksprotokoller og saksdokumenter for Forskningsrådets styre i 2020 ligger her til orientering.](#)

Avdelingsdirektør Ivar Berthling orienterte om:

- Eget porteføljestyre for samisk. Styret har vedtatt at samisk forskning etableres som et eget porteføljeområde med et eget porteføljestyre. Nåværende Styringsgruppe for samisk vil fra 1. januar 2021 fungere som et Porteføljestyre for samisk, før et nytt styre kommer på plass i 2022.
- Utlysningen Arealer under press 2020. Utlysningens beløp har økt fra 150 mill til 210 mill kroner, på grunn av økte midler fra KLD i forbindelse med Regjeringens tredje krisepakke (Prop. 127 S (2019-2020) og økt budsjett fra BIONÆR og MILJØFORSK.
- Utlysningen *Kommunikasjon og formidling av forskning med relevans for klima, miljø og bioressurser* hadde søknadsfrist 20. november. 12 søknader er mottatt og behandles administrativt.
- Horisont Europa. Siste utkast til arbeidsprogram/utlysning for Horisont Europa med relevans for klima og polar, vil bli sendt til porteføljestyret for innspill.
- Budsjettfordeling 2021. Det er en økning til KLIMAFORSK på 13 mill og POLARPROG på 5 mill i 2021. Økningen til KLIMAFORSK legges inn i utlysningen Arealer under press for 2021.

Avdelingsdirektør Christina Abildsgaard orienterte om:

- Polar har fått økt sitt budsjett med 5 mill fra 2021 til Havforskningstiåret.
- Regjeringens Nordområdemelding - Mennesker, muligheter og norske interesser i nord- ble lagt frem fredag 27. november. Meldingen vil være et godt kunnskapsgrunnlag for videre oppfølging av vår egen Nordområdestrategi fremover
- Forskningsrådet arrangerer et halv dags seminar om "*Hva skjer med miljøet i Arktis*" siste uken i januar, sammen med Klimahuset, Meteorologisk institutt, Universitetet i Tromsø og AMAP.
- EU-ESA-EASME arrangerte 26-30. oktober 2020 European Polar Science Week med presentasjoner av sentrale prosjekter under EU Polar Cluster.

Styrets medlemmer orienterte om:

- FNs klimapanelers delrapporten 2 om virkninger, tilpasning og sårbarhet kommer med sitt andre utkast for kommentering 4. desember, med frist 29.januar.
- KLD reviderer i disse dager sin kunnskapsstrategi.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning*

Sak PSKLIMPOL 67/20

Søknadsbehandling Forskerprosjekter POLARPROG

Saken omhandler utlysningen *60 millioner kroner til Forskerprosjekt til forskning på effekter av endringer i Arktis* som hadde søknadsfrist 25. mai. Utlysningen har økt med 12 mill, slik at 75 mill fordeles med 63 mill. fra POLARPROG og 12 mill fra UTENRIKS. Det kom inn totalt 38 søknader med et totalt omsøkt beløp på ca 412 millioner kroner.

Vedtak: *Saken ble behandlet etter innstilling fra administrasjonen.*

Sak PSKLIMPOL 68/20

Søknadsbehandling Forskerprosjekter KLIMAFORSK

Saken omhandler utlysningen *70 millioner til forskning på effekter av klimaendringer på natur og samfunn* som hadde søknadsfrist 25. mai 2020. Det kom inn totalt 121 søknader med et totalt omsøkt beløp på ca 1,34 mrd kroner.

Vedtak: *Saken ble behandlet etter innstilling fra administrasjonen.*

Sak PSKLIMPOL 69/20

Egenvurdering av porteføljestyret arbeid og møter

Porteføljestyret for klima- og polarforskning ble oppnevnt i 2019 og har virket i 1,5 år. Det er et ønske fra styreleder om en diskusjon om erfaringer med styrearbeidet, medlemmenes rolle i styret, porteføljens retning, samt komme med anbefalinger til administrasjonen om det videre styrearbeidet. Administrasjonen var ikke være tilstede under denne saken. Styreleder vil oppsummere styrets diskusjon og orienterer administrasjonen i etterkant av møtet. Oppsummeringen legges ved referatet som vedlegg.

Vedtak: *Porteføljestyreleder oppsummerer styrets diskusjon og orienterer administrasjonen.*

Sak PSKLIMPOL 70/20

Avsluttede prosjekter

Sluttrapporter fra prosjektene behandles administrativt og kan legges fram for porteføljestyret til orientering. Administrasjonen hadde invitert en prosjektleder til å presentere sitt prosjekt.

Prosjektleder Ulysses Silas Ninnemann ved Universitetet I Bergen presenterte *Thresholds for destabilizing thermohaline circulation and ocean carbon cycling in a warmer world* THRESHOLDS (254964). Presentasjonen ligger i Sharepoint.

En liste over avsluttede prosjekter mellom september og desember 2020 ligger til orientering.

Sak PSKLIMPOL 71/20

Prosess og mandat for midtveisevaluering av Arven etter Nansen

Prosjektet [Arven etter Nansen \(AeN\)](#) startet opp i 2018 og pågår i seks år. Marit Reigstad ved UiT er prosjektleder. Det er kontraktfestet at det skal gjennomføres en midtveisevaluering. Hensikten er å vurdere kvaliteten til prosjektet så langt, om prosjektet er i rute for å kunne nå oppsatte mål, samt gi råd til forbedringer i andre fase av prosjektet.

Tor Eldevik (UiB) er nestleder i AeN og orienterte styret om prosjektet. Deretter orienterte administrasjonen om midtveisevaluering og prosess for denne. Tor og Tove var inhabile under denne delen av saken og deltok ikke i styrets diskusjon.

Styret kommenterte viktigheten av dette prosjektet og at en evaluering vil være viktig for legitimiteten. Det ble kommentert at forvaltningsperspektivet og relevans for brukere av forskningen vil være viktig å få evaluert og bør komme tydeligere inn i mandatet. Det ble anbefalt å hente inn medlemmer i evalueringskomiteen som kunne representere norske forhold, forvaltningsperspektivet og næringsliv. Videre ble det kommentert at det vil være viktig å ta lærdom av organiseringen av et slikt stort prosjekt og at en evaluering bør komme med anbefalinger for andre initiativer i fremtiden.

Vedtak:

Porteføljestyret vedtar mandat og prosess for gjennomføringen av midtveisevalueringen av Arven etter Nansen med de innspill som kom frem i møtet. Porteføljestyret får endelig rapport fremlagt til orientering.

Sak PSKLIMPOL 72/20

Hvordan følge opp anbefalinger fra oppfølgingskomiteen for polarevalueringen

Norsk polarforskning ble evaluert i 2017. For å følge opp anbefalingene fra evalueringen, oppnevnte Forskningsrådet våren 2020 en tidsbegrenset nasjonal oppfølgingskomite med 10 eksperter innen norsk polarforskning. Oppfølgingskomiteen har nå avsluttet sitt arbeid og levert en oppfølgingsplan med anbefalinger. Porteføljestyret har tidligere blitt orientert om foreløpige konklusjoner fra komiteens arbeid, PS sak 51/20, og også kommet med innspill. Kari Nygaard ved NILU har ledet komiteen og presenterte anbefalingene for styret. Presentasjon ligger i sharepoint. Styret ble invitert til å reflektere rundt videre oppfølging.

Styret takket for en god og omfattende rapport, med gode tiltak. Styret kommenterte at bedre samhandling og koordinering er viktig for å få tilgang til infrastruktur, data, lokaliteter og tokt. Her kan Forskningsrådet være en pådriver. I tillegg vil det å koble samfunnsfag og humaniora være viktig i fremtiden, men det er viktig at ikke alt bør være tverrfaglig. Det ble

påpekt at konkurransebasert forskning også kan bidra til å bygge relasjoner og fremme samarbeid. Videre påpekte styret at en utvidelse av det geografiske begrepet *polar* vil være fornuftig, og at dette bør sees nærmere på i forbindelse med en oppdatert polarstrategi. Det kom forslag om en visjonskonferanse med målsetning om å fronte viktigheten av polarforskningen, spesielt Antarktiskforskning. Styret påpekte at handlingsrommet til å foreslå nye satsninger og landslag er smalt gitt dagens finansiering, og at styret og Forskningsrådet må være bevisste på hvilke ressurser vi forvalter over.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg innspillene som fremkom i møtet i Forskningsrådets videre arbeid med oppfølgingen av polarforskningen.*

Sak PSKLIMPOL 73/20

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning

Langtidsplanen for forsknings og høyere utdanning (LTP) skal revideres foran neste planperiode 2023 - 2032. Revidert LTP er planlagt lagt fram for Stortinget samtidig med forslaget til statsbudsjett for 2023, dvs at forslag til plan legges fram i oktober 2022. Kunnskapsdepartementet har bedt Forskningsrådet om å levere innspill til planen høsten 2021. Porteføljestyret har fått fremlagt prosess for innspill i tidligere møter, sak 48/20 og sak 61/20. Styret ble i denne saken invitert til å drøfte de overordnede trendene og utfordringene som kan legges til grunn for innspillet og hvilken betydning disse bør ha for innholdet i innspillet. Porteføljestyrenes synspunkter vil bli lagt fram Styret som ledd i det videre arbeidet.

Styret diskuterte overordnede trender og utfordringer og kom med flere konkrete innspill. Administrasjonen vil sammestille innspillene til et notat som legges i sharepoint for ytterligere kommentarer/innspill fra porteføljestyret. Notatet vil bli brukt som underlag for videre arbeid.

Vedtak: *Porteføljestyrets synspunkter legges fram for Forskningsrådets styre som del av prosessen med innspillet til langtidsplan.*

Sak PSKLIMPOL 74/20

Rekruttering av representanter til IASC arbeidsgrupper

Forskningsrådet betaler kontingent og oppnevner representanter til arbeidsgrupper under International Arctic Science Committee (IASC). Norge har et medlem i IASC Council og to representanter i hver av de fem arbeidsgruppene. Fire norske arbeidsgruppemedlemmer skal skiftes ut, tre nye representanter skal oppnevnes fra 1. januar 2021 og en ny representant fra 1. januar 2022. Administrasjoner har bedt om forslag til nominasjon av kandidater, blant annet gjennom Forskningsrådets nettside. Porteføljestyret ble invitert til å diskutere administrasjonens forslag til innstilling av kandidater.

Styret støttet administrasjonens sammensetning og forslag til kandidater. Administrasjonen vil invitere arbeidsgruppemedlemmer til å orientere styret om arbeidet i IASC.

Vedtak: *Porteføljestyret vedtar forslag til innstilling av kandidater til arbeidsgrupper i IASC.*

Sak PSKLIMPOL 75/20 **Eventuelt**

Neste møte er 4. februar 2021, kl 09-16.

Sak PSKLIMPOL 76/20 **Godkjenning av vedtaksprotokoll**

Vedtak: *Vedtaksprotokollen godkjennes*

Vedlegg til referat:

Sak 69/20 Egenvurdering av porteføljestyrets arbeid og møter – oppsummering fra styreleder

Porteføljestyret for klima- og polarforskning ble oppnevnt i 2019 og har virket i 1,5 år. Det er et ønske fra styreleder om en diskusjon om erfaringer med styrearbeidet, medlemmenes rolle i styret, porteføljens retning samt komme med anbefalinger for det videre styrearbeidet.

En rekke punkter (fra saksunderlaget) ble framlagt for styre som grunnlag for innspill og diskusjon.

Oppsummering av innspill som kom inn ila møtet:

- 1) Sammensetning av styret
 - I. En generell og gjennomgående tilbakemelding er at man er veldig fornøyd med sammensetningen av styret (balanse forskere og bruker), styrets kompetanse totalt sett (god og bred sammensetning), ledelsen, administrasjonen og styret sin samhandling.
 - II. Det ble av flere styremedlemmer påpekt at man i begynnelsen fikk en følelse av at sammensetningen i styret hadde en hovedtyngde med kompetanse fra polar, men etter hvert har man erkjent at sammensetningen er bra og et godt utgangspunkt for styrets arbeide. Det ble også presisert at dette var forståelig, gitt polarforskningens viktighet for Norge samt dens sentrale rolle i klimaforskningen. Det ble også gitt innspill på at flere av de med polar kompetanse i styret også hadde mer generell klimakompetanse og erfaring.
 - III. Et kompetansegap som flere trakk fram var område internasjonal rettet klimaforskning (internasjonal klimapolitikk og klimautvikling), samt mer overgripende temaer som grensesnittet klima og naturforvaltning.

- 2) Porteføljen og dens retning:
 - I. Porteføljeanalyser: Det er et stort spenn mellom framlegg med veldig detaljert informasjon og de store linjene (oversikter) og porteføljeanalyser preges også ofte av definerte tellekanter (der noen svar gis implisitt pga disse tellekantene).
 - II. Retning: Noe utfordrende å se hvilke områder man bør skyve i en eller annen retning basert på forskningsrådets målstrategi (samfunns mål) – investere versus finansiere, og om vi beveger oss i rett retning. Det skjer stadige avgjørelser ift strategi og finansieringstilskudd (og det er relativt langt mellom porteføljeanalysene), og styret (som ikke jobber med dette daglig) sliter litt med å føle at man har den fulle oversikten ift hvordan vi ligger an
 - III. Grensesnitt andre porteføljestyre for å se helheten: Vi opererer noe isolert som styre - samstemt om at det hadde vært gunstig å få til en bedre samhandling på tvers med andre relevante styre med grensesnitt opp mot vårt porteføljestyre (mange som jobber med både klima og polarrelevante tema i de andre styrene). Styreleder (med hjelp fra administrasjonen) kan ta en mer framoverlent rolle opp mot andre styre, invitere til diskusjoner mellom ledere, hele porteføljestyre, evt utvalgte medlemmer, ift strategiske saker. En bedre dialog vil gi en større innsikt og gjøre oss bedre i stand til å se helheten og linjene til de andre styrene. En bedre innsikt totalt sett kan også gjøre oss i stand til å se den

totale porteføljen av relevante prosjekter, og hvordan vi beveger oss ift gitte forskningsprioriteringer. En bedre total innsikt og forståelse for hva det jobbes med i andre styrer kan også gjøre oss i bedre stand til å vurdere sammensetning av styrene i forskningsrådet, og evt bidra til en evaluering av porteføljestyre-inndelingen

- IV. Handlingsrom: Handlingsrommet til styret er ofte noe uklart, vanskelig å se hvor vi det er viktig at vi virkelig engasjerer oss og er på ballen, eks. misforståelse rundt viktighet av ordlyden i investeringsplanen ift en erkjennelse om at påvirkningsmuligheten i selve utlysningstekstene var mindre enn man hadde forutsett. Viktig at administrasjonen er tydelige ift **når** det er viktig at vi som styret legger ned en ekstra innsats for å kunne påvirke
- V. Bruker-perspektivet: Dette porteføljestyret har sin tyngde i forskerprosjekt (ivaretar grunnforskningen som tyngdepunkt), mens flere andre styrer er mer næringsrettet. Vi må samtidig jobbe for å i større grad øke brukermedvirkningen i porteføljen, inkludere brukerperspektivet og sikre implementering av den gode forskningen som gjennomføres. Det er en brytning mellom samfunns mål og de målene vi har satt i vår porteføljepan - forpliktelse ift grunnforskningen (ivareta forskningssamfunnets mål) versus de gitte samfunnsmålene

3) Styremøtene:

- I. Styremøtene fungerer meget bra. God stemning og tone, engasjert og aktiv gruppe, styres bra og lov til å luften problemstillinger
- II. Video/teams møtene fungerer meget bra, men vi mister selvfølgelig en god del ved å ikke treffes fysisk. Uklart om vi også i større grad har fått til en bedre samvirkning mellom de ulike porteføljestyrene ved en større fysisk tilstedeværelse i forskningsrådets lokaler (felles møteplasser mm)
- III. Administrasjonen gjør en meget bra jobb i å tilrettelegge informasjon og forberede sakspapirer til styremøtene, høy kvalitet på underlaget/sakspapirer
- IV. Arbeidsbelastning litt høyere enn forventet – men føler at dette følger engasjement og involveringen, og hvordan man ønsker å påvirke noe som også er positivt (reell påvirkningskraft ved innsats)
- V. Litt utfordrende å helt få tak på viktigheten (og vårt handlingsrom) ift enkelte av orienteringssakene - bør kanskje vurdere at noe pre-read kunne vært inkludert for noen av de

4) Forbedringspunkter og forslag:

- I. Samhandling med andre styrer:
 - i. Konkrete forslag til bedre forståelse og samhandling på tvers:
 - 1. Få tilgang til dagsorden og referater fra andre porteføljestyremøter med relevans og grensesnitt opp mot vårt porteføljestyre
 - 2. Initiativ til møte(r) og dialog mellom ledere eller alle styremedlemmene i de enkelte porteføljestyrene med størst grensesnitt med vårt styre (invitere til diskusjoner rundt strategisk viktige saker)
- II. Porteføljestyring:
 - i. Ønske om en mer jevnlig oversikt over trender oppsummert fra administrasjonen side. Det hadde vært gunstig om administrasjonen kunne, i lys av sist(e) tildelingsrunde(r), sagt noe om overordnede trender og retning. Klima er også tema i andre porteføljestyre, og det ville vært svært gunstig for den totale innsikt og forståelsen med en slik status, som grunnlag for videre diskusjoner i styret for å sikre måloppnåelse.

- ii. Forskningsrådet se på muligheten til i større grad bruk av digitale verktøy for å kunne framskaffe trender og status (Power Bi mm) som fortløpende kunne sorteres på relevante tagger og gi et bedre «real-time» bilde over trender mm

III. Styremøtene

- i. Tydeligere på estimert tid til rådighet for de ulike sakene – kan bidra til at styremedlemmene også bidrar til tidsstyring gjennom innsyn i hva som kan tillates av omfang av diskusjoner mm
- ii. Styremedlemmene leser sakspapirene, slik at noe av innledningene kan kuttes ned der man ser det er hensiktsmessig – bedre tid til diskusjoner til fordel for framlegg
- iii. Vurdere om styremedlemmene kan kjøre innledninger i flere av sakene, for å få andre typer vinklinger etc med oss
- iv. Der saksunderlaget er omfattende (ref styremøte 7/20) og flere saker krever tid til å tenke og gjøre seg en mening, så er det noe utfordrende med utsendelse 1 uke før, bør vurdere 2 uker før eller alternativt sende ut fortløpende.

Andre innspill:

- Forskningsrådets målstyring og rolleforståelsen til forskningsrådet i samfunnet, diskusjoner rundt forskningspolitikken, inndeling av porteføljestyrene mm - forslag om at flere av disse diskusjonene/innspillene kom inn under innspill til LTP dialogen